

Vergaderjaar 2008–2009

30 573

Migratiebeleid

Nr. 31

BRIEF VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 21 januari 2009

Hierbij doe ik u, mede namens de staatssecretaris van Justitie, een onderzoek toekomen naar de ketensamenwerking tussen gemeenten en IND waar het gaat om vreemdelingen die een bijstandsuitkering aanvragen. Hierin wordt ook ingegaan op de effectiviteit van de toets op rechtmatig verblijf die CWI en UWV uitvoeren wanneer vreemdelingen een WW-uitkering aanvragen. Hiermee geef ik gevolg aan de toezegging die ik heb gedaan in mijn brief van 9 oktober 2008¹, alsmede aan de toezegging gedaan tijdens het Algemeen Overleg met uw Kamer d.d. 29 oktober 2008 over het Modern Migratiebeleid ten aanzien van bijstand aan gezinsmigranten (Kamerstuk 30 573, nr. 14).

Bijgaand rapport is gebaseerd op het onderzoek dat het Informatie en Analyse Centrum van de IND bij de IND en de Inspectie Werk en Inkomen bij gemeenten en UWV hebben uitgevoerd.²

Bij brief van 5 april 2006³ hebben de toenmalige staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie uw Kamer op de hoogte gebracht van de herijking van afspraken tussen gemeenten en de IND inzake bijstandaanvragen door vreemdelingen wier verblijfsstatus aanleiding geeft tot een melding van het beroep op bijstand van de gemeente aan de IND. Niet voor alle in Nederland woonachtige vreemdelingen behoeft een beroep op bijstand tot een melding aan de IND te leiden. Zo heeft bijvoorbeeld een beroep op bijstand door toegelaten asielzoekers geen gevolgen voor hun verblijfsstatus en is een melding daarvan door de gemeente dus overbodig.

Het onderhavige onderzoek richt zich vooral op de uitvoering van genoemde herijkte afspraken. Daarbij maakt een gemeente er in voorkomende gevallen bij de IND melding van indien een vreemdeling bijstand ontvangt. De IND beoordeelt of het beroep op bijstand gevolgen heeft voor het verblijfsrecht. Wanneer het verblijfsrecht is beëindigd is daarmee ook het recht op een bijstandsuitkering vervallen. Het doel van de

¹ Kamerstukken II 2008/2009, 29 407, nr. 96.

² Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

³ Kamerstukken II 2005/2006, 29 861 en 29 544, nr. 5.

afspraken is een uitkering ingevolge de WWB zo spoedig mogelijk te beëindigen indien een vreemdeling daar ingevolge zijn verblijfstitel geen recht op heeft.

Conclusies onderzoek

Op grond van het onderzoek naar de samenwerking tussen gemeenten en de IND bij het verstrekken van een bijstandsuitkering aan vreemdelingen met een beperking in hun verblijfsrecht trekken de onderzoekers de volgende conclusies. In de eerste plaats is het zeer onwaarschijnlijk dat er veel vreemdelingen zullen zijn die in strijd met de geldende verblijfsvoorschriften een bijstandsuitkering ontvangen. Dit komt voornamelijk omdat het – hoewel in theorie mogelijk – in de rechtspraak vrijwel altijd onmogelijk is om het verblijfsrecht op grond van een beroep van de vreemdeling op de publieke middelen te beëindigen. De redenen hiervoor liggen voornamelijk in de internationale verplichtingen die Nederland heeft, voortvloeiend uit verdragen, zoals artikel 8 EVRM en het vrije verkeer voor EU-onderdanen.

De meldingsprocedure bij een beroep op publieke middelen heeft er overigens wel toe geleid dat enkele tientallen vreemdelingen aan wie door de IND een voornemen tot verblijfsbeëindiging is verstuurd, op eigen initiatief hun bijstandsuitkering hebben laten stopzetten.

In de tweede plaats concluderen de onderzoekers dat de samenwerking tussen de gemeenten en de IND, vooral met betrekking tot de informatie-uitwisseling, kan worden verbeterd. Uit het onderzoek blijkt dat de informatievoorziening van gemeenten en de IND niet voldoende op elkaar aansluit. Bij de ruime meerderheid van de gemeenten is de meldingsplicht wel bekend, maar bestaat tegelijk onduidelijkheid over welke gevallen wel en welke gevallen niet moeten worden gemeld aan de IND. Daarnaast is het voor gemeenten niet duidelijk of en op welk moment een melding door de IND is afgehandeld, omdat gemeenten van de IND geen expliciete terugkoppeling ontvangen. Uit de onderzoeksgegevens blijkt dat niet altijd alle gemeentelijke medewerkers die te maken hebben met de afhandeling van bijstandsaanvragen van vreemdelingen even goed op de hoogte zijn van de meldingsplicht. Ten slotte hebben veel gemeenten geen volledig inzicht in het aantal meldingen dat ze hebben gedaan aan de IND en kan de IND geen volledig inzicht bieden in het resultaat van de behandeling van de ontvangen meldingen. Overigens kunnen gemeenten zelf de actuele verblijfsstatus van vreemdelingen nagaan in de GBA.

De beoordeling van de verblijfsstatus is een vast onderdeel bij CWI en UWV bij de behandeling van een aanvraag en tijdens de WW-uitkering. Deze procedure functioneert naar behoren zo laat het onderzoek zien. Ten tijde van de afronding van het onderzoek was voor een zeer gering aantal vreemdelingen met een WW-uitkering onduidelijk welke verblijfsstatus zij hebben. Op dit moment verricht UWV nader onderzoek naar deze gevallen, waarvan de resultaten naar verwachting in januari beschikbaar komen.

Maatregelen

In 2009 zal ik de volgende maatregelen treffen.

Met name op het gebied van communicatie tussen gemeenten en de IND is verbetering mogelijk. Met het oog hierop zullen SZW en Justitie gezamenlijk gemeenten voorlichten over de situaties waarin het beroep van een rechtmatig in Nederland woonachtige vreemdeling gevolgen kan hebben voor de rechtmatigheid van het verblijf. Daarmee wordt de nadruk

gelegd op de situaties waarin er duidelijk sprake is van oneigenlijk gebruik van bijstand door de vreemdeling en strijdigheid met de verblijfsvoorwaarden.

Om de samenwerkingsafspraken tussen de IND en gemeenten meer bekendheid te geven, zullen de afspraken worden verduidelijkt aan zowel gemeenten als het Koppelingsbureau van de IND. Ook zal de IND in overleg met SZW een nieuw standaardmeldingsformulier voor gemeenten ontwikkelen. Bezien wordt of het nieuwe informatiesysteem van de IND (INDIGO), dat nog in ontwikkeling is, meer mogelijkheden zal kunnen bieden voor de registratie en analyse van meldingen die de gemeenten doen. Het instellen van een aparte, beveiligde mailbox vormt in dit verband tevens een goede optie om meldingen en terugkoppelingen op correcte wijze tussen betrokken instanties over te brengen.

In het kader van verbetering van de communicatie zal verder worden overgegaan tot het aanstellen van vaste aanspreekpunten voor gemeenten binnen het Koppelingsbureau. De mogelijkheid dit ook bij gemeenten te doen zal hierbij worden meegenomen. Daarnaast zal door middel van instelling van een landelijk platform verdere verbetering op operationeel niveau kunnen plaatsvinden. De mogelijkheid hiertoe wordt in overleg met gemeenten nader bezien.

Ten aanzien van het voorkomen van ongevraagde meldingen wil ik in overleg met het ministerie van Justitie en zonodig het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bezien of het mogelijk is de GBA-codes te wijzigen in die zin dat het voor de Sociale Dienst van een gemeente bij raadpleging van de GBA direct duidelijk is of het aanvragen van een bijstandsuitkering gevolg kan hebben voor het verblijfsrecht.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. P. H. Donner